

Potrzeby emocjonalne a korzystanie z portalu społecznościowego przez młodzież

Emotional needs and the use of social networking website by adolescents

Beata Pawłowska¹, Monika Lekan², Krzysztof Międlar³,
Karolina Biały-Międlar⁴, Paula Fijałkowska⁵, Marta Landman²

¹Katedra i Klinika Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

²Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 w Lublinie

³Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie, Oddział Psychiatryczny

⁴Szpital Wojewódzki nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie,

Oddział Neurologii z Pododdziałem Leczenia Udaru Mózgu

⁵Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. M. Kaczyńskiego w Lublinie

Streszczenie

Celem pracy było udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy i jakie zależności występują między potrzebami emocjonalnymi a aktywnością wykazywaną przez młodzież na portalu Nasza Klasa?

Badaniami objęto grupę 279 uczniów gimnazjów i liceów w wieku 13-18 lat, spośród której wyodrębniono 240 uczniów (169 dziewcząt i 71 chłopców) posiadających profil na portalu społecznościowym Nasza Klasa.

W pracy zastosowano następujące testy: Kwestionariusz socjodemograficzny własnej konstrukcji, Ankiety do badania uzależnienia od Internetu autorstwa Potembskiej oraz Test Przymiotnikowy Gougha i Heilbruna ACL, w opracowaniu Płużek.

Wyniki i wnioski:

- Otrzymane wyniki badań informują o istotnych statystycznie zależnościach między wykorzystywaniem przez młodzież portalu Nasza Klasa do:
 - komentowania zdjęć innych osób oraz zamieszczania zdjęć z wakacji a nasiloną potrzebą zmiany,
 - zdobywania informacji o innych a nasiloną potrzebą podporządkowania się,
 - chwalenia się a nasiloną potrzebą wytrwałości, porządku, rozumienia siebie i innych,
 - zamieszczania na portalu zdjęć rodziny a potrzebą opiekowania się innymi, poniżania siebie i podporządkowania się.
- Ponad dwukrotnie więcej dziewcząt niż chłopców ma profil na portalu Nasza Klasa.

Słowa kluczowe: portal społecznościowy, potrzeby emocjonalne, młodzież

Abstract

The aim of this work was to answer the following question: do any differences occur, if any, between emotional needs and activity shown by adolescents on Nasza Klasa [Classmates] social networking website?

The examined group consisted of 279 junior high school and high school students aged 13-18 years, out of which a group of 240 students (169 girls and 71 boys) was singled out who had a profile on Nasza Klasa social networking website.

In the research the following tests were used: the Socio-demographic Questionnaire designed by the authors, the Internet Addiction Assessment Questionnaire by Potembska and the Adjective Check List by Gough and Heilbrun in the version by Płużek.

Results and conclusions:

- The obtained results inform about statistically significant differences between the use of Nasza Klasa social networking website for the following purposes:
 - -making comments about photos of other people as well as submitting holiday photos and the intensified need for change
 - acquiring information about the others and the intensified need for deference
 - bragging and the intensified need for endurance, order and intraception
 - submitting family photos on the website and the need for nurturance, abasement and deference.
- More than twice as many girls as boys have a profile on Nasza Klasa social networking website.

Keywords: emotional needs, social networking website, adolescents

Wstęp

Facebook, stworzony 4 lutego 2004 roku przez studenta Harvardu Marka Zuckermana jest obecnie największym, najbardziej popularnym serwisem społeczno-

ściowym. Obecnie liczba użytkowników tego serwisu wynosi ponad 600 milionów osób [1]. Facebook jest według Bumgarnera [1] częścią współczesnego fenomenu kulturowego, jakim są serwisy społecznościowe, stroną

internetową dzięki której ludzie, najczęściej w wieku od 18-24 roku życia, kontaktują się ze sobą. Lenhart i wsp. [2] wskazują, że 80% młodzieży amerykańskiej w wieku od 12 do 17 roku życia korzysta z portali społecznościowych, takich, jak: Facebook i MySpace.

Bumgarner [1] przebadał 1049 studentów celem zrozumienia motywacji, którą kierują się użytkownicy Facebooka oraz udzielenia odpowiedzi na pytanie: jakie potrzeby zaspokajają u młodzieży ten serwis społecznościowy?

Według badaczy [3,4] Facebook pozwala na „medialny voyeurizm”, wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez wyszydzanie innych ludzi, realizację potrzeby ekshibicjonizmu i ujawniania siebie. Bumgarner [1] informuje, że na profilu użytkownicy kreują swoją tożsamość, rozmawiają z przyjaciółmi, poszukują informacji na temat innych osób, ich zdjęć, zdobywają wiedzę o innych ludziach, „podglądają ich życie”, porównują się z innymi, zaspokajają potrzebę afiliacji, nawiązują znajomości i utrzymują je, wyrażają siebie, otrzymują o sobie informacje zwrotne, poszukują partnerów, czy też „namiastki” rodziny.

Motywację zakładania profilu - na popularnym wśród polskiej młodzieży portalu społecznościowym - Nasza Klasa, badała Pawłowska i wsp. [5]. Wyniki badań [5], którymi objęto 291 uczniów gimnazjów i liceów (188 dziewcząt i 103 chłopców) na terenie Lublina informują, że profil na portalu Nasza Klasa miały 243 osoby, czyli aż 85,6% badanych uczniów. Podkreślić należy, że istotnie więcej (χ^2 -kw.=16,39; $p < 0,001$) dziewcząt (59,5%) niż chłopców (26,5%) posiadało profil na tym portalu społecznościowym.

Najwięcej uczniów informowało, że podstawową motywacją do założenia profilu na portalu Nasza Klasa jest potrzeba: nawiązywania znajomości i utrzymywania kontaktów z przyjaciółmi - 89,43% (w tym 25,61% chłopców i 63,82% dziewcząt), uzyskania informacji o znajomych - 86,69% (24,60% chłopców i 62,10% dziewcząt), komentowania zdjęć zamieszczanych przez innych użytkowników sieci - 77,02% (18,55% chłopców i 58,47% dziewcząt), zamieszczania swoich zdjęć z wakacji - 68,55% (17,74% chłopców i 50,81% dziewcząt), zamieszczania zdjęć rodziny - 54,03%, (11,29% chłopców i 42,74% dziewcząt), chwalenia się - 29,03% (8,87% chłopców i 20,16% dziewcząt) oraz zamieszczania zdjęć z uroczystości rodzinnych - 16,53% (3,23% chłopców i 13,31% dziewcząt) [5].

Badacze [5,6] zwracają uwagę, że o popularności portali społecznościowych decyduje możliwość zaspokojenia dzięki nim różnych potrzeb psychicznych, które nie są zaspokajane w relacjach poza siecią.

Celem pracy było udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy i jakie zależności występują między potrzebami emocjonalnymi a aktywnością wykazywaną przez młodzież na portalu Nasza Klasa?

Grupa badana i metody

Badaniami objęto grupę 279 uczniów gimnazjów i liceów w wieku 13-18 lat, spośród której wyodrębniono 240 uczniów (169 dziewcząt i 71 chłopców) posiadających profil na portalu społecznościowym Nasza Klasa.

W pracy zastosowano następujące testy: Kwestionariusz socjodemograficzny własnej konstrukcji, Ankiety do badania uzależnienia od Internetu autorstwa Potembskiej [7] oraz Test Przymiotnikowy Gougha i Heilbruna ACL, w opracowaniu Płużek, z którego wyodrębniono Skale potrzeb, oparte na koncepcji Murraya.

Wyniki

Celem udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy i jakie zależności występują między aktywnością wykazywaną przez młodzież na portalu Nasza Klasa a potrzebami emocjonalnymi mierzonymi skalami potrzeb Testu Przymiotnikowego ACL, obliczono współczynniki korelacji punktowo-biseryjnej (tab.1).

Wyniki zamieszczone w tabeli 1 wskazują na występowanie istotnych statystycznie dodatnich korelacji między wykorzystywaniem przez młodzież portalu Nasza Klasa do:

- komentowania zdjęć innych osób oraz zamieszczania zdjęć z wakacji a potrzebą zmiany,
- zdobywania informacji o innych a potrzebą podporządkowania się,
- chwalenia się a nasilonymi potrzebami: wytrwałości, porządku i rozumienia siebie i innych,
- zamieszczania na portalu zdjęć rodziny a potrzebą opiekowania się innymi, poniżania siebie i podporządkowania się.

Negatywne istotne statystycznie korelacje występują między:

- zamieszczaniem na portalu Nasza Klasa zdjęć rodziny a potrzebą autonomii i zmiany,
- zamieszczaniem zdjęć z wakacji a potrzebą porządku.

Otrzymane wyniki badań wskazują, że młodzież, która wykorzystuje portal Nasza Klasa do chwalenia się przypisuje sobie takie cechy osobowości, jak: wytrwałość, przedsiębiorczość, umiejętność współpracy, dążenie do realizacji zadań i celów, wysoką samokontrolę oraz wgląd w motywy zachowań własnych i innych osób. Uczniowie poszukujący na portalu Nasza Klasa kontaktów z przyjaciółmi opisują siebie jako osoby niezależne, mające zaufanie do siebie.

Zamieszczanie na profilu zdjęć z wakacji współwystępuje z impulsywnością, poszukiwaniem szybkiej gratyfikacji oraz nasilonym dążeniem do zdobywania nowych doświadczeń, podobnie jak komentowanie zdjęć innych osób.

Zamieszczanie na portalu przez młodzież zdjęć rodziny współwystępuje z zależnością, poszukiwaniem

Tab. 1. Zależności między aktywnością na portalu Nasza Klasa a potrzebami emocjonalnymi u badanych uczniów

Zmienne	Kontakt z przyjaciółmi	Zdjęcia rodziny	Zdjęcia z wakacji	Chwalenie się	Wiedza na temat innych osób	Komentowanie zdjęć innych osób
Potrzeba wytrwałości				0,17*		
Potrzeba porządku			-0,22**	0,18*		
Potrzeba zrozumienia siebie i innych				0,30***		
Potrzeba opieki nad innymi		0,19*				
Potrzeba kontaktów heteroseksualnych						
Potrzeba autonomii		-0,17*				
Potrzeba zmiany		-0,19*	0,33***			0,24**
Potrzeba wsparcia	-0,23**					
Potrzeba poniżania siebie		0,19*				
Potrzeba podporządkowania się		0,20*			0,18*	

*p<0,05; **0,01; ***p<0,001

Tab. 2. Zależności między aktywnością na portalu Nasza Klasa a potrzebami emocjonalnymi w grupie dziewcząt (N=90)

Zmienne	Kontakty z przyjaciółmi	Chwalenie się	Zdjęcia z wakacji	Wiedza na temat innych osób	Komentowanie zdjęć innych osób
Potrzeba osiągnięć				-0,23*	
Potrzeba wytrwałości			-0,27**	-0,21*	
Potrzeba porządku	-0,21*	0,21*	-0,24*		
Potrzeba rozumienia siebie i innych		0,23*			
Potrzeba kontaktów heteroseksualnych					0,28**
Potrzeba autonomii		-0,23*			
Potrzeba agresji		-0,21*	0,23*		
Potrzeba zmiany			0,33***	0,29**	0,24*
Potrzeba wsparcia	-0,26**	0,26**	-0,22*		
Potrzeba poniżania siebie		0,22*			

*p<0,05; **0,01; ***p<0,001

Tab. 3. Zależności między aktywnością na portalu Nasza Klasa a potrzebami emocjonalnymi w grupie chłopców (N=41)

Zmienne	Kontakt z przyjaciółmi	Moda	Godziny	Zdjęcia rodziny	Zdjęcia z wakacji	Zdjęcia z uroczystości	Chwalenie się	Wiedza na temat innych osób
Potrzeba wytrwałości	0,33*							
Potrzeba rozumienia siebie i innych							0,45**	
Potrzeba opieki nad innymi	0,37*	-0,43**				0,41**	0,31*	0,34*
Potrzeba afiliacji	0,31*	-0,32*					0,41**	0,31*
Potrzeba kontaktów heteroseksualnych	0,36*	-0,35*	0,34*					
Potrzeba autonomii		0,32*	-0,34*	-0,32*				-0,52***
Potrzeba agresji						-0,32*	-0,32*	-0,36*
Potrzeba zmiany					0,33*			
Potrzeba poniżania siebie				0,32*				
Potrzeba podporządkowania się		-0,33*	0,38*	0,34*		0,34*		0,53***

*p<0,05; **0,01; ***p<0,001

bezpieczeństwa, unikaniem ryzyka oraz z nasiloną potrzebą poniżania siebie, poszukiwania kary i cierpienia. Poszukiwanie na portalu informacji o innych osobach łączy się nasiloną potrzebą podporządkowania się u badanej młodzieży.

W tabeli 2 zamieszczono współczynniki korelacji punktowo-biseryjnej obliczone między odpowiedziami udzielanymi przez dziewczęta na pytania Ankiety a skalami potrzeb Testu ACL.

Otrzymane wyniki informują o występowaniu istotnych statycznie dodatnich korelacji między:

- chwaleniem się przez dziewczęta na portalu Nasza Klasa a potrzebą porządku, zrozumienia siebie i innych, wsparcia i poniżania siebie,
- zamieszczaniem na portalu zdjęć z wakacji a potrzebą agresji i zmiany,
- poszukiwaniem na portalu społecznościowym informacji o innych osobach oraz komentowaniem zdjęć innych osób a nasiloną potrzebą zmiany.

Negatywne istotne statystycznie korelacje występują między:

- wykorzystywaniem Naszej Klasy przez dziewczęta do nawiązywania i podtrzymywania znajomości z przyjaciółmi a potrzebą porządku i wsparcia,
- chwaleniem się a potrzebą autonomii i agresji,
- zamieszczaniem zdjęć z wakacji a potrzebą wytrwałości, porządku i wsparcia,
- uzyskiwaniem informacji o innych osobach a potrzebą osiągnięć i wytrwałości.

Poszukiwanie na portalu Nasza Klasa przez dziewczęta przyjaciół łączy się z nasiloną impulsywnością, niską samodyscypliną, dążeniem do natychmiastowej gratyfikacji oraz śmiałością i zaufaniem do siebie.

Komentowanie przez badane na portalu zdjęć innych użytkowników łączy się z nasiloną potrzebą nawiązywania znajomości z rówieśnikami przeciwnej płci oraz poszukiwania bodźców i nowych doświadczeń, a zamieszczanie własnych zdjęć z wakacji współwystępuje z impulsywnością, brakiem wytrwałości, dążeniem do natychmiastowej gratyfikacji, śmiałością i zaufaniem do siebie oraz nasiloną potrzebą agresji w grupie dziewcząt.

Wykorzystywanie przez dziewczęta portalu do zdobywania informacji o znajomych osobach współwystępuje z nasiloną impulsywnością, brakiem wytrwałości i dążenia do realizacji życiowych celów i zadań, brakiem kreatywności i nasilonym dążeniem do zdobywania nowych doświadczeń i bodźców.

Chwalenie się przez dziewczęta na portalu społecznościowym współwystępuje z nasiloną samokontrolą, potrzebą rozumienia siebie i innych ludzi, zależnością, unikaniem konfliktów, nasiloną potrzebą poszukiwania wsparcia, opieki, ochrony oraz potrzebą poniżania siebie, szukania kary, cierpienia i choroby.

W tabeli 3 zamieszczono wyniki korelacji punktowo-biseryjnej uzyskane w grupie chłopców zagrożonych uzależnieniem od Internetu.

Wyniki uzyskane w grupie chłopców informują o istotnych statycznie dodatnich korelacjach między:

- wykorzystywaniem portalu społecznościowego do podtrzymywania znajomości z przyjaciółmi a potrzebą wytrwałości, opiekowania się innymi, afiliacji oraz potrzebą nawiązywania kontaktów heteroseksualnych,

- zamieszczaniem zdjęć rodziny a potrzebą poniżania siebie i podporządkowania się,
- zamieszczaniem zdjęć z wakacji a potrzebą zmiany,
- zamieszczaniem zdjęć z uroczystości a potrzebą opiekowania się i podporządkowania,
- chwaleniem się a potrzebą rozumienia siebie i innych, opiekowania się innymi, afiliacji,
- wykorzystywaniem portalu do zdobywania informacji o innych a potrzebą opiekowania się, afiliacji i podporządkowania się,
- długością czasu korzystania z portalu społecznościowego a potrzebą nawiązywania kontaktów heteroseksualnych, podporządkowania się i współpracy.

Stwierdzono ponadto ujemne korelacje między:

- zakładaniem przez chłopców profilu na portalu Nasza Klasa w celu dostosowania się do mody a potrzebą opiekowania się innymi, afiliacji, nawiązywania kontaktów heteroseksualnych i potrzebą podporządkowania się,
- zamieszczaniem na portalu zdjęć rodziny a potrzebą autonomii,
- zamieszczaniem zdjęć z uroczystości oraz chwaleniem się a potrzebą agresji,
- zdobywaniem informacji o innych a potrzebą autonomii i agresji.

Wymienione wyżej zależności wskazują, że zakładanie profilu na portalu społecznościowym przez chłopców celem zdobycia przyjaciół łączy się z: nasiloną potrzebą nawiązywania kontaktów interpersonalnych, nawiązywania przyjaźni oraz rozumienia siebie i innych ludzi.

Zakładanie profilu na portalu Nasza Klasa przez chłopców w celu dostosowania się do mody, współwystępuje z unikaniem bliskich więzi interpersonalnych, lękiem przed ludźmi oraz buntem i tendencją do łamania zasad i norm społecznych.

Większa liczba godzin spędzanych przez chłopców na portalu Nasza Klasa łączy się z nasiloną potrzebą nawiązywania relacji z rówieśnikami przeciwnej płci oraz potrzebą podporządkowania się.

Zamieszczanie zdjęć rodziny na portalu łączy się z zależnością oraz nasiloną potrzebą poniżania siebie, szukania kary i cierpienia.

Zamieszczanie przez chłopców zdjęć z wakacji na portalu współwystępuje z nasiloną potrzebą poszukiwania nowych doświadczeń oraz bodźców, brakiem samokontroli, nasilonym narcyzmem i dążeniem do łamania zasad społecznych.

Stwierdzono istotne zależności między wykorzystywaniem portalu społecznościowego do chwalenia się a nasiloną potrzebą nawiązywania kontaktów heteroseksualnych, przynależności do grupy oraz dążenia do unikania konfliktów.

Wykorzystywanie portalu do zdobycia informacji o innych osobach łączy się z nasiloną potrzebą podpo-

rządkowania się, unikaniem konfliktów oraz nasiloną potrzebą przynależności do grupy w grupie chłopców.

Podsumowanie i dyskusja wyników

Uzyskane w pracy wyniki są częściowo spójne z rezultatami badań, otrzymanymi przez Bumgarnera [1], według którego czynnikiem motywującym młodzież do korzystania z portali społecznościowych jest możliwość zaspokajania potrzeby: nawiązywania relacji międzyludzkich, afiliacji, autoprezentacji i potrzeby kontaktów heteroseksualnych.

Na podstawie przeprowadzonych badań wykazano, że wykorzystywanie portalu Nasza Klasa do nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z przyjaciółmi w grupie dziewcząt współwystępuje z nasiloną impulsywnością, potrzebą uzyskiwania natychmiastowej gratyfikacji oraz niezależnością, a w grupie chłopców – z nasiloną potrzebą wytrwałości, afiliacji, nawiązania kontaktów heteroseksualnych oraz opiekowania się innymi.

Wykorzystywanie portalu do chwalenia się w grupie dziewcząt łączy się z nasiloną potrzebą porządku, dążeniem do współpracy, zależnością, poszukiwaniem wsparcia, a w grupie chłopców – z nasiloną potrzebą afiliacji, opiekowania się innymi oraz z unikaniem konfliktów.

Wykorzystywanie portalu Nasza Klasa w celu zdobywania informacji o innych ludziach, współwystępuje w grupie dziewcząt – z impulsywnością, nasiloną potrzebą zmiany, nowych doświadczeń oraz brakiem wytrwałości i skuteczności w realizacji celów, a w grupie chłopców – z nawiązywaniem otwartych więzi międzyludzkich oraz umiejętnością współpracy.

W grupie dziewcząt zamieszczanie na portalu zdjęć z wakacji łączy się z nasiloną potrzebą zmiany, zdobywania nowych doświadczeń, a w grupie chłopców – z impulsywnością, brakiem wytrwałości, nasiloną wrogością i agresją w stosunku do ludzi, nasiloną potrzebą zmiany i nowych doświadczeń oraz dążeniem do podkreślania niezależności.

Jedynie w grupie dziewcząt stwierdzono istotne zależności między komentowaniem zdjęć innych osób na portalu a potrzebami emocjonalnymi.

Stwierdzono istotne zależności, występujące w grupie chłopców, a niewystępujące w grupie dziewcząt między potrzebami emocjonalnymi a długością czasu przebywania na portalu, zamieszczaniem zdjęć rodziny, zdjęć z uroczystości oraz zakładaniem profilu na portalu Nasza Klasa w celu dostosowania się do „mody”.

Podkreślić należy, że całkowicie inne związki między uwzględnionymi w pracy potrzebami emocjonalnymi a aktywnością na portalu społecznościowym odnotowano w grupie chłopców, a inne w grupie dziewcząt, których ponad dwukrotnie więcej niż chłopców ma profil na Naszej Klasie.

Powyższe wyniki korespondują z zdaniem Sheldona i wsp. [8], którzy uważają, że z portali społecznościowych częściej korzystają kobiety niż mężczyźni. Badania własne pozwalają na sformułowanie hipotezy, że inne potrzeby psychiczne są zaspokajane na portalu Nasza Klasa przez dziewczęta, a inne przez chłopców.

Wnioski

1. Stwierdzono istotne zależności między wykorzystywaniem przez młodzież portalu Nasza Klasa do: komentowania zdjęć innych osób oraz zamieszczania zdjęć z wakacji a nasiloną potrzebą zmiany, zdobywania informacji o innych a nasiloną potrzebą podporządkowania się, chwalenia się a nasiloną potrzebą wytrwałości, porządku, rozumienia siebie i innych oraz zamieszczania na portalu zdjęć rodziny a potrzebą opiekowania się innymi, poniżania siebie i podporządkowania się.
2. Znacząco więcej dziewcząt niż chłopców ma profil na portalu Nasza Klasa.

References

1. Bumgarner B.A. You have been poked: Exploring the uses and gratification of Facebook among emerging adults. *First Monday Peer Reviewed Journal on the Internet*, 2007; 12(11-5). <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/viewArticle/2026/1897>
2. Lenhart A., Madden M., Smith A., Purcell K., Zickuhr K., Raine L. *Teens, Kindness and Cruelty on Social Network Sites: How American Teens Navigate the New World of "Digital Citizenship"*. Washington, DC: Pew Research Center's Internet and American Life Project; 2011.
3. Andrejevic M. *Reality TV: The work of being watched*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield; 2004.
4. Calvert C. *Voyeur nation: Media, privacy, and peering in modern culture*. Boulder, Colo.: Westview Press; 2000.
5. Pawłowska B., Dziurzyńska E., Gromadzka K., Wallace B.E., Zygo M. Objawy uzależnienia od telefonu komórkowego a korzystanie z internetowych portali społecznościowych przez młodzież. *Curr Probl Psychiatry* 2012; 13(2):103-108.
6. Potembska E. *Uzależnienie i zagrożenie uzależnieniem od Internetu u młodzieży*. Niepublikowana praca doktorska, 2011.
7. Pawłowska B., Potembska E. Właściwości psychometryczne Kwestionariusza do Badania Uzależnienia od Internetu (KBUI). *Bad. Schizofr.*, 2009; 10: 310-321.
8. Sheldon K.M., Abad N., Hinsch C. (2011, January 31). A Two-Process View of Facebook Use and Relatedness Need-Satisfaction: Disconnection Drives Use, and Connection Rewards It. *Journal of Personality and Social Psychology*. Advance online publication. doi: 10.1037/a0022407.

Correspondence address

Beata Pawłowska
Katedra i Klinika Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
20-439 Lublin, ul. Głuska 1
tel.: 81 744 09 67
e mail: pawlowskabeata@tlen.pl